

BELLPUIIG

ARTÀ

AGOST - 1982

Nº 41

-IV EPOCA ANY XXIII-

REVISTA QUINZENAL

ARTÀ EN FESTA

PUJADA AL TEMPLE PARROQUIAL

En aquest indret medieval de la Vila, temps enrera dita de l'Almudai na i ara d'Artà, la pujada al temple parroquial pel carrer, ni curt, ni llarg, ni pla, ni dret, mig costà, mig escalonada, antigament de la Casa Consistorial i, avui, de la Parròquia.

Abans hi havia en el carrer la Casa de la Vila.

A la banda dreta, fins fa poc, Ca'n Quint- Zafortesa, abans Ca'n Demeto, propietaris de les Coves d'Artà.

A la mateixa tirada, en la casa que mira al temple hi habitava l'escolà de la Parròquia. Damunt el portal de la seva casa es pot llegir encara: "Jaime Juan y Salvà, 22 Nov. 1852".

De front, el temple parroquial amb el seu portal segon o dels homes inacabat. L'escaleta de doble direcció, obligada a fer, després de la construcció del grandios temple actual que sepultà l'antic accés al vell temple. La claraboia de la Capella de Sant Antoni, curolla del Rector Salvà.

A la banda esquerra, adossada al terraplè, Ca Ses Mestres Femenies, després Ca Na Clapera. Ca'n Coll de la qual casa no s'ha pogut saber encara si era la llar pairal dels notaris Brotat.

L'escalonada de pedra porta la data de l'any 1885.

A. Gili

Pensar en veu alta (VIII)

No m'agrada gens:

- Riure defora i plorar dedins;
- Acceptar la mà i refuar el cor;
- Creure en Deu i no creure en l'home;
- Sentir el despertador i posar-me cotó a les orelles;
- Anar en avió i asseure's en terra;
- Que es confongui el fum amb la boira;
- Que l'atur obrer sigui un negoci de certs espabilats;
- Declarar la pau i posar la treveta;
- Una joventut sense bel·lige-rància;
- Que trepitgin la meua intimi-dat;
- Una vellesa intolerant;
- ... i moltes de coses més

M'agrada molt:

- :: Expressar els meus sentiments;
- :: Acceptar l'home tal com és;
- :: Creure que Deu està dintre de l'home;
- :: Aixecar-me prest i començar a punt;
- :: Que cada cosa estigui al seu lloc;

REVISTA QUINZENAL
Nº 41 IV EPOCA AGOST-1982

DIRECTOR:

Rafel Umbert i Sureda

CONSELL DE REDACCIÓ:

Miquel Morey
Antoni Gili
Jaume Mayol
Climent Obrador
Joan Pastor
Guillem Artigues
Jeroni Ginard
Pere Pep Gil
Pep Català
Mª Pilar Lucas
Pere Gili
Sebastià Tous
Guillem Bisqueria (admor.)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Sant Salvador, 2
Tel. 56 20 20 - ARTA

IMPRIMEIX:

GRAFIQUES LLEVANT
Carrer Ciutat, 55
Tel. 56 26 04 - ARTA

Dipòsit Legal P. M. 57-1969

Editorial

Les Festes de SANT SALVADOR

Les festes patronals de Sant Salvador -les millors festes de la temporada estiuenca per tots els artanencs- compareixen de bell nou, enclavades dins el bull de l'estiu ben vitenc de l'any 1982.

Temps enrera, no fa molts d'anys, les festes col·locares just al mig de la calor, esdevenien a l'entremig d'haver acabades les messes de segar i batre i a punt de començar l'arreglada o recollida de les ametles, figues, garroves i olives.

Ara modernament, les festes escauen dins el bessó de l'època turística, quan el poble d'Artà roman buit. Aquest fet té un doble efecte: Per una banda, molts d'estiuejants poden assistir i participar als nombrosos actes programats; però, per altra banda, molts d'artanencs, ocupats a la indústria del turisme, han de fer moltes voltes per no restar absents als actes festius.

Festes de Sant Salvador de l'any 1982!

Precisament enguany es compleixen 700 anys del primer document històric sobre Sant Salvador d'Artà. L'artanenc Joan Abat fa un llegat de 10 sous a Sant Salvador d'Artà, l'any 1282, quan només havien passat uns cinquanta anys de la conquesta de Mallorca i uns quaranta de la fundació de la parròquia d'Artà.

D'aleshores ençà el Santuari de Sant Salvador ha estat el punt de concurrència de les mirades dels artanencs, sobretot en temps de sequedats espantosos, de guerres cruels i de pestes terribles. Sant Salvador és el lloc on neixen i s'enforteixen els consols, les esperances, les il·lusions, els coratges de tot el poble i, semblantment, de les famílies i de les persones del poble artanenc.

Aquest any mateix, no es trobà altra manera de conuiuïre uns primers moments notablement carregats d'emoció artanenca -l'ascens a Tercera Nacional del C.D. Artà- més que pujar tots els artanencs a Sant Salvador. La modernitat i la hipercrítica actuals no han pogut arraconar aquest fet de ressonàncies populars.

Els artanencs vivim emparats per la muntanyeta pairal on hi trobaven els vells la redossa material i espiritual i els actuals artanencs seguim pujant l'escalonada del Santuari joell d'Artà, on Nostra Mare ens escoltarà.

Les Festes són dies de germanor, de deixar les ocupacions i les tasques normals. Quan els homes vivim aclaparats per la caterva de treballs, les Festes són un tast passatger d'allò que hauria d'esser tota la nostra vida: Conuiuïre... amb els artanencs de la vila i els artanencs de fora i els turistes de Cala Ratjada, Cala Millor...

Després, passat Sant Salvador i Sant Salvadoret i els demés dies de festa, tornarà la vida diària, competitiva, dura, complicada, farcida de tensions, de lluites i de rivalitats.

Les Festes de Sant Salvador haurien d'esser un pont alçat entre la història i el futur del poble.

Quin gust recordar els fets cabdals de la nostra història que ens han configurat i enconatjar-nos en l'adveniment del futur!

Que el Salvador i la seva Mare i Mare nostra ens donin un sentit molt fi d'unió per a fer d'Artà un verdader poble!

Molts d'anys!

L'Equip Pardoquial

:: Veure i viure la veritat sense amagatalls;
:: Que hi hagi feina -i ganes de fer-ne- per tots;
:: Viure la pau i donar la mà;
:: Una joventut que lluita per mi

llorar el món;
:: Que es respecti la meua manera d'esser;
:: Una vellesa acullidora i oberta;
... i moltes de coses més.

Gregori Mateu

ecos

Nacimientos:

Día 10 de junio.- Juan Vives Gonzá-
les, de Antonio y Encarnación. C.
S. Francesc, 19.

Día 9 de julio.- Jaime Bonnin Mayol,
de Pedro y Margarita. C. del Figue-
ral, 25.

Día 18.- Juan Gayá Vives, de Andrés
y Antonia. C. del Pontarró, 50.

Día 19.- José Troya Arévalo, de Ra-
fael y Francisca. C. de Bellpuig, 3.

Defunciones:

Día 11 de julio.- María Sard Esteve,
a) Terres, casada, de 46 años.

C.M. Blanes, 1.

Día 12.- Jaime Massanet Bernad, a)
Lluisset, soltero de 83 años. C. A.
Blanes, 32.

Día 18.- Margarita Mestre Orell, a)
Llesca, viuda, de 84 años. C. d'A-
madeo, 22.

Ja s'acosten les Festes, la suada no ens deixa, en veuen qualcun que de tantes gotes fa regaró i lo que és més bó és que els qui parlen més de la calor tenen aire acondicionat.

Així començam nosaltres el xerrim xerram amb la llengua defora sense coratge, ni delit i és que en tant de baf no ens ve l'inspiració.

Que vos hi haveu fitxat que les casetes de per devers sa carretera de vada vegada vénen més prest, i no, ara ja no van de rialles. Si hi passau amb s'al·lot ho podreu comprovar, la jugeta més petita de totes vos costarà les 1000 ptes. Sol·licitam de l'Ajuntament que les faci posar totes cara paret per evitar salts als pares de bona voluntat.

Lo que ja és un escandol és lo de les tauletes dels cafès, si provau de posar-hi el cul damunt, cataclac 100 ptes. i no van de bromes, si protestau vos diran que lo que pagau són les taules o les cadires i això que estam enmig de la via pública, un lloc on poden trevalar i del que suposam no tant sols el casiner en paga els drets. A veure si aquestes Festes podem pagar moltes taules i cadires i de pas ampliarem el mobiliari de les nostres cases, i no sigueu beneïts consultau les llistes de preus. Lo que fan és un escandol.

Que vāreu sentir lo de la brega del bar del carrer, baixant a mà esquerra. Va esser una brega internacional, diuen que hi va haver sang i tot, i és que en aquest poble nostre no ens privam de res, que te tomen el mobilet idò l'insolent ho ha de pagar amb sang, i si no ho ha fet aposta més que més, o és que haviem oblidat que un mobilet és més important que una vida humana, és que si no fos així, no viuríem a una societat civilitzada.

I res més, BONES FESTES I MOLTS D'ANYS, encara que hagin acceptat la nostra proposta del ventilador i ens sentiguem molt ofesos, volem beure un bon tassó de ví amb tots voltres sense oblidar el brotet d'alfabagueira.

Groc i Negre.

1er.EGB ESTATAL

Por la Delegación de Educación, se ha comunicado al Ayuntamiento que, en el próximo curso escolar 82-83, entrará en funcionamiento una unidad de EGB estatal, impartándose el primer curso.

Con ello se iniciará de nuevo la enseñanza estatal en Artá, interrumpida desde hace ya muchos años y de una manera incomprensible.

Es de esperar que, por lo menos, anualmente se empiece un nuevo curso hasta así llegar a contar con un centro Estatal en el que nuestros niños puedan estudiar todo el ciclo de EGB.

CALORES

No se recuerda en nuestra villa, un verano tan caluroso como el que venimos padeciendo. Desde finales de junio, los termómetros han venido registrando altísimas temperaturas, totalmente inusuales en estos pagos, a las que se unía el sofocante "xal·loc", haciendo irrespirable el ambiente. Muchos han sido los vecinos que, ante la imposibilidad de conciliar el sueño en sus dormitorios, han sacado colchones en terrazas y balcones, en busca del fresco que aliviara su padecer.

REEDICION

"Artà en el s. XIII"

En breve saldrá nuevamente la nueva edición de la documentada obra de Mn. Llorenç Lliteras, "Artà en el siglo XIII", la cual desde hace ya bastantes años, estaba agotada.

FUEGOS

Es una gran satisfacción para nosotros el poder decir que hasta la fecha, no se ha registrado ningún incendio importante en nuestro término. Quisieramos que, a finales del verano, pudieramos ratificar esta información.

EXPOSICIONES

Coincidiendo con las fiestas de Sant Salvador, se anuncia una exposición de óleos a cargo del pintor local JOAN MESQUIDA. La muestra, que tendrá lugar en La Caixa, será inaugurada el día 31 de julio y permanecerá abierta al público hasta el día 8 de agosto. El horario de visita será de 19 a 22 horas, los días laborales y de 11 a 13 y 19 a las 22, los festivos.

No dudamos que la obra tendrá la buena acogida que se merece.

Por otra parte, PERE PUJOL, el galardonado escultor artanense, tiene prevista también una nueva exposición. En esta ocasión, y con motivo de las fiestas patronales, va a inaugurar en Pollensa el mismo día 31 de julio, permaneciendo abierta la muestra, que se realiza en los salones de la Caja de Ahorros de Baleares "Sa Nostra", hasta el venidero día 15 de agosto.

Nuevo éxito en perspectiva, de Pere Pujol.

En nuestra próxima edición, les ofreceremos detallada información tanto de una como de la otra muestra.

Diversos motivos mallorquines y gran parte artanenses, figuran en la nueva exposición de César Estrany autor muy vinculado a nuestra población, que se ha desarrollado en la sala de exposiciones de La Caixa, a lo largo de la última quincena de julio. A su acostumbrado buen hacer, sobriedad y dominio del dibujo, que hacen de las muestras de este artista, un verdadero deleite, se ha unido, en esta ocasión, el aliciente de contemplar algunos rincones de nuestra población que, a través del artista, contemplamos en todo su esplendor.

TELEFONOS

El pasado día 13 de julio, entraron en funcionamiento los doscientos y pico nuevos teléfonos instalados en nuestra villa, después de la ampliación con 300 nuevas líneas telefónicas que se ha llevado a cabo últimamente. Al fin, después de varios años de espera, las solicitudes de nuevos aparatos han podido ser atendidas.

AVISO

La Farmacia de la calle Figueras, 11 permanecerá cerrada al público, por vacaciones, durante el presente mes de agosto.

Les atenderemos en la Farmacia de la plaza Marchando, 2.
Rogamos disculpen molestias.

GRACIAS.

CRIDADA A LA FESTA

Atenció, atenció, el Saig arriba, escoltau-lo tots, grans i petits, dones i homes, nins i nines. Agafa les macetes, es compon el tambó i venga maçades i venga renou. Tum-tum-tumtum i retutum.

I comença la crida, en veu escandalosa i arrufant el nas, diu així: "Se fa sabre an es poble i que ho sàpiga tothom. Ses festes arriben, Sant Salvador ja és prop. A tots se convida a la festa fer. Perque la festa és nostra, i l'hem de fer tots. Olvidau preocupacions, deixau els problemes (tanmateix no els solucioneu). Anem tots a festa. Facem festa tots: balls, música, revetla, gelat, ensaïmada. Alegria i bulla.

I voltros, els de dalt, baixau ja del trono al que teniu lligat. I als altres, els que estan enllà abaix, aixecau els braços, donau-mos la mà. Pujau l'escaló i veniu aquí, el poble està en festa i el poble som tots.

Deixem les caretes, els disfressos (pegau-los foc, si voleu) i anam-hi tots plegats. Els dies són curts i s'han d'aprofitar. Disfrutau

i deixau disfrutar, sanament que encara es pot, anc que només sien uns dies (ja ens quedarà temps després per assumir altra volta el paper i el redol que s'ens ha assignat, no hi pensem ara, temps hi haurà). Queda totalment prohibit les males cares, les envejes, els desitjos desmesurats, mal de ventres, hipocresies, mitjes veritats (o gran mentides), les capades i els copets. Només es permet el disfrut i el deixar disfrutar, Artà està en festa.

Si ens pugen la benzina (que puja rà) i els impostos i el tabac i la carn, i el vi, i tot el que en ve darrere (que és tot, i també pujarà) agafa-ho amb tranquil·litat. A dir veritat tan mateix ja ho sabem.

Si els salvadors dels països, els de les idees clares, els que saben

a on van (ells si que ho saben) i no ens duen enlloc, començaran, dins poc temps, el rosari de promeses l'enfilall de millores a realitzar i ja sabeu tot el que vendrà després. Al final ho pagarem tots, els de peu que ens diven.

Però tot això, també oblidau-ho (si podeu), perquè estam en festa.

Si la vida no vos somriu o no vos tracta bé, conformau-vos (si voleu), pensau que n'hi ha que ho passen més malament (jo -de petit ja ho sentia a dir i, la veritat és que no en consolava gens). No mireu enllà dalt a on es disfruta (aparentament), jo no hi he estat i res puc assegurar). Comprau-vos una ventalla a fi de què no vos deixi aixecar massa els ulls. Potser una solució, en l'aventatge de què, mirant en terra veureu els clots i les pedres del camí evitant-vos les travelades (el mal d'això és que les més vegades els cops es rebem de dalt!!)

Si sou d'aquells que no heu entrat dins les xifres darreres dels aturats que han trobat feina, teniu confiança (amb a qui?), no desespereu, tot s'arreglarà. De fet es va arreglant cada dia. Teniu esperança (si podeu tenir-la)

Facem tots la bulla ARTA ESTA EN FESTA. Anam-hi tots plegats.

Es Saig

C.D. S. Salvador

La constitució provisional de la Directiva està constituïda de la següent forma:

President: Miquel Hernández

Secretari: Miquel Mestre

Tesorer: Toni Serra

Vocals: Biel Tous, Joan Carrió, Jau-

me Mayol, Rafel Gili, Guillem Serra.

A dins aquestes properes festes de Sant Salvador, ja començaran les activitats del nou Club. Se té previst que el dia 5 se facin dos partits de "Voley", a les 18 hores i a les 19,30 a les categories d'infants i seniors, els dos partits se faran contra el Badia de Cala Millor.

El dia 7, a les 17 hores un partit de "Basket", enfrontant-se el Sant Llorenç i el equip d'Artà a la categoria juvenil.

Aqueixes competicions entren dins el programa d'activitats que se duran a terme davant la propera campanya de lliga a les competicions de "Voley" i de "Basket", a von en principi el nou Club té esperances de

poder participar-hi en varies formes ja que en "Voley", se competirà a la categoria Infantil, Seniors i probablement femení, i en el "Basket" són casi segures les participacions a la categoria d'infants, juvenils i seniors.

Per tot allò el Club té previst fer una campanya de socis que li permetin poder comptar amb un capital a la fi de poder fer efectius els moltíssims "gastos" que hi haurà, a pesar de què els qui juguin també siguin socis. A tal efecte i en la pròxima edició del Bellpuig se diràn quines seran les normes o els condicionants per fer-se socis d'aquest Club, així com són els objectius del mateix.

Mayol

PROGRAMA DE FESTES

Programa oficial del actes que, patrocinats per l'Ajuntament de la Vila d'Artà, s'oferiran al poble els dies 31 de juliol i 1,4,5,6,7 i 8 d'agost.

DISSABTE, 31 de Juliol.

A les 21 hores: Inauguració de l'exposició d'olis d'EN JOAN MESQUIDA, a la Galeria de la Caixa de Pensions.

DIUMENGE, 1 d'Agost.

A les 9 hores: Des de Montuiri, amollada de coloms de la Societat Colom bõfila Artanenca.

A les 15 hores: Al camp de tir de S'Estelrica, tirada de coloms, per a locals IV Trofeu PERE PUJOL.

DIMECRES, 4 d'Agost.

A les 22,30 hores: Al recinte de Sant Salvador, recital de nova cançó MARINA ROSSELL I PERE TAPIAS.

DIJOUS, 5 d'Agost.

A les 10,30 hores: Cercaviles amb música i caps grossos.

A les 18 hores: A la placeta d'es Marxando, pal ensabonat, cucanyes i altres jocs infantils.

A les 18 hores: A la pista de Na Caragol, partit de "voley" entre els equips infantils del Badia CMSS i C. Esportiu S.Salvador. A continuació partit entre els primers equips del BADIA CMSS i C. ESPORTIU SANT SALVADOR.

A les 20 hores: A la Plaça Nova, actuació del GRUP CUCORBA, que representarà per a tots els nins, EN TONI MIG-DIMONI I ELS ESTUDIANTS DE SA COVA DE SINEU.

A les 20 hores: Començament de les 24 hores de radio al local TOTS JUNTS, organitzat pel radioficionat local Mateu Morey.

A les 20 hores: S'obrirà la tómbola parroquial, als baixos del CENTRE SOCIAL.

A les 22,30 hores: A la Plaça Nova, actuació de la banda local de música

A les 24 hores: Revetlla a Sant Salvador. Focs pirotècnics del senyor Jordà, de Lloret.

DIVENDRES, 6 d'Agost.

A les 9 hores: Amollada de coloms des de Montuiri, disputant-se dos Trofeus de l'Ajuntament als guanyadors de les dues amollades lligades.

A les 10,30 hores: Cercaviles amb música, xeremies i caps grossos.

A les 11 hores: Corregudes a peu: pollastres, conills i altres joies al bar Ca'n Joan.

A les 18,30 hores: A Ses Pesqueres partit de fùtbol. C.D. CARDASSAR - C.D. ARTA

A les 23 hores: VERBENA POPULAR. Actuació dels conjunts: HITS-GEMINIS I JAVALOYAS. L'entrada a aquesta verbena serà gratuïta pels artanencs.

DISSABTE, 7 d'Agost.

A les 15 hores: XXXIII Circuit Ciclista Sant Salvador. Carreres per a locals, alevins, infantils, femines, cadetes. A continuació, carrera per a juvenils i aficionats.

Trofeu d'en Joan Sarasate al corredor local millor classificat de les carreres per a federats.

A les 23 hores: Verbena amb l'actuació dels conjunts: ZARZA, AQUARIUS, I KING KOMBO.

DIUMENGE, 8 d'Agost

A les 11 hores: Corregudes a peu al Bar Ca'n Joan.

A les 17,30 hores: A les pistes de Na Caragol, partit de basquet juvenil. SANT LLORENC- C. SANT SALVADOR

A les 18,30 hores: Al camp de Ses Pesqueres, partit de futbol. (En el descans d'aquest partit hi haurà la tradicional rifa de sa vadella).

CD PORTO CRISTO- CD. ARTA

A les 20 hores: A la Plaça Nova, exhibició de judo a carrec de l'escola DOJO ARTOIS d'Artà.

A les 22,30 hores: Gran festa paguesa. Hi participarà ARTA BALLA I CANTA, Grup Aliorna i altra gent. Després del ball obert, els pagesos de la Cooperativa Sant Salvador i l'Ajuntament obsequiaràn amb llet freda i ensaïmada a tothom. A continuació, actuació d'ELS VALLDEMOSSA, patrocinats per la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra".

RELIGIOSES

Divendres 6 d'agost. A les 21 hores, a l'Església Parroquial, Concelebració de l'Eucaristia.

Dissabte 6 d'Agost. A les 20,30 hores, al Santuari de Sant Salvador, concelebració de l'Eucaristia.

PLATGES DE SA DUAIA

_____ CALA MITJANA: alga i alga

_____ CALA TORTA: "chiringuito" i porqueria

Tenemos la gran suerte de contar en nuestro término, con una costa que se conserva en su casi total estado natural. La mano destructora del hombre, no se ha enseñado aún con estas playas, calas y acantilados de Aubarca, Farrutx y La Duaia, que conforman gran parte del perímetro costero de Antà. Sólo el fuego, en los últimos años, ha destruido enormes extensiones del pinar que cubría gran parte de la zona.

De ahí nuestro deseo y nuestra presión para seguir conservando en su estado natural este privilegiado rincón de la Mallorca hoy destruida, patrimonio de un valor incalculable, que al verse amenazado o degradado nos hiere profundamente. El más mínimo hecho que perturbe este estado, que a todo trance debemos conservar, hace que nos sintamos obligados a velar para evitar su degradación. Y ahora, a nuestro entender, existe este peligro.

Y es que nuevamente, como cada verano, debemos insistir en la porqueria y el descuido que se observa en parte de esta zona, concretamente en la más visitada, las playas de Cala Torta y Cala Mitjana.

No podemos admitir, bajo ningún concepto, que desaprensivos, carentes del más mínimo sentido de la convivencia, en el más amplio sentido de la palabra ensucien y degraden nuestras playas y su entorno. Es cierto también que los visitantes que acuden a la playa, no gozan de muchas facilidades para conservar limpia la zona, ni tampoco se les induce a ello. La colocación de recipientes adecuados, en diversos puntos, para depositar la basura y desperdicios, se hace del todo punto necesaria, si queremos que la zona no se convierta en una verdadera porqueria.

Los domingos especialmente, gentes venidas de diversos puntos de

la isla, además de los habituales artanenses se aglomeran en la ahora única playa en condiciones: Cala Torta, ya que Cala Mitjana, y debido a las algas allí depositados por las corrientes marinas, no la hace apetecible a los bañistas y visitantes. Toda esta gente, pasa el día completo en la playa, y en bastantes casos, existe también un buen número que han llegado el sábado o el viernes, montando la correspondiente tienda de campaña donde pasan el fin de semana. Y no digamos ya de este grupo, importante ya, que habitualmente y de forma más o menos organizada, acampan en el torrente a lo largo de la casi totalidad del verano.

Con todo ello queremos decir que la gente que va allí, a diferencia de otras playas, "habita" el lugar con todas las consecuencias: produce desperdicios y basuras, que en la mayoría de los casos no tienen el

tratamiento adecuado y tiene unas necesidades que no pueden satisfacerse en debida forma. Es fácilmente comprobable como hay gente, que después de haber recogido en bolsas de plástico toda la porqueria y basura producida, se entierra en un pequeño y simple hoyo en la misma arena. Vasos y envases de plástico, bolsas, papeles, etc. así como las sobras de comida, quedan a escasamente veinte centímetros de la mullida superficie arenosa. Y no digamos ya, de estos otros que ni se molestan en recoger y retirar sus desperdicios y basura.

Es verdad que existe un contenedor que es retirado o vaciado una vez por semana. Pero no es bastante. Habría que dar más facilidades al usuario para que pudiera cumplir las más elementales normas higiénicas y que éstas se hicieran cumplir.

En honor a la verdad hay que decir que en este sentido, el comportamiento de las gentes que habitualmente "ocupan" la zona (entiéndase acampados habituales) es totalmente ejemplar, ocupándose de la eliminación de desperdicios, en forma adecuada y procurando mantener la limpieza de la zona. Ahora bien, los que van allí a pasar su día o el fin de semana, no tienen el más mínimo interés. En todos ellos, claro está, habrá excepciones, que no hacen más que confirmar la regla.

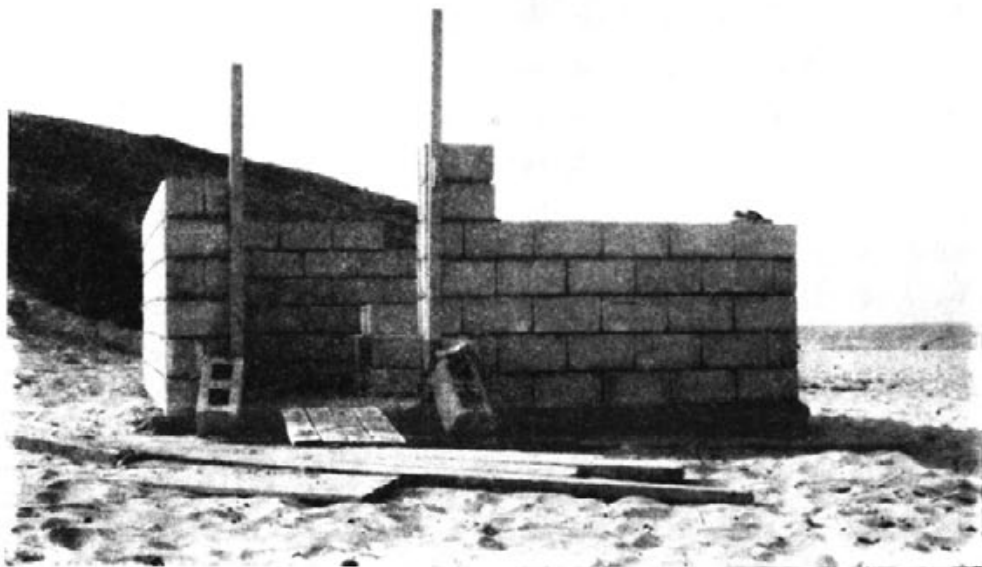
Lo que es cierto y seguro es que se debe hacer algo. Se deben tomar algunas determinaciones encaminadas a evitar el actual estado de cosas. Poner un guarda, un vigilante, alguien que continuamente vigile el cumplimiento de estas elementales normas, proporcionando, además, los medios necesariamente mínimos para que pueda conservarse este entorno.

Estas medidas reportarían un gasto al Ayuntamiento, organismo que parece el único capacitado y con autoridad para llevarlo a cabo, además de la finca o zona colindante con la de dominio público.

Y no es comparable el caso que nos ocupa con las demás playas o zonas turísticas de cualquier lugar de la isla, donde se ofrecen unos servicios a los usuarios porque éstos, a su vez, proporcionan al municipio, directa o indirectamente unos ingresos.

Posible solución sería la de que a cambio de unas concesiones se procediera al mantenimiento y limpieza de la playa. Cala Mitjana funciona bajo este régimen y, aunque tiene bastante que desear, resulta creemos positivo. Sin embargo, y por las causas arriba apuntadas, en este verano, la zona o playa que recibe la total afluencia de visitantes es precisamente la de Cala Torta, careciendo de este servicio de cuidado del que goza Cala Mitjana. Y si tenemos en cuenta, que algunos domingos se han contabilizados casi doscientos cincuenta automóviles aparcados en la zona, se puede hacer una idea del número de visitantes y del mínimo cuidado que precisa la playa.

La construcción que actualmente se viene llevando a cabo, en la mis-

ma playa de Cala Torta, que va a dedicarse a Kiosko-bar, y que se asenta en terrenos de dominio público, poco o nada va a solucionar el problema que nos ocupa. No tiene ninguna obligación de mantener limpia la playa ni se le puede obligar a ello. El chiringuito que ahora se construye, a no dudar va a producir unos buenos beneficios a sus titulares o explotadores, particulares contra los que nada tenemos en su contra, y que gozan, según parece de todas las autorizaciones y permisos necesarios para su construcción y posterior explotación o sea que, legalmente, ningún pero puede oponérseles. Pero, resulta extraño, al menos bajo nuestro punto de vista, que se trate de una construcción fija y desmontable, como son las que generalmente se construyen en las playas y zonas marítimas; extraña también que no se le obligue a la construcción de unos servicios para uso público, mínimamente adecuados; extraña asimis-

mo que antes de otorgarse la concesión por Jefatura de Costas, no se solicite informe al Ayuntamiento, el cual no ha tenido más remedio que autorizar tales obras, pues, de todas formas, tenía ya la autorización de dicha Jefatura.

Y nos preguntamos: ¿cómo puede autorizar u otorgar Jefatura de Costas unas concesiones tan así por las buenas?. Se concede a todo quién las solicita?. ¿Se tienen en cuenta a la hora de su otorgamiento, las necesidades reales y la conveniencia o no de su concesión?. Porque aquí, sin duda alguna, no era precisa ni necesaria esta edificación. Es más, pensamos, que es totalmente inadecuada, pues no va a resolver ninguno de los problemas de limpieza antes expuestos. O sea que, de beneficios a la comunidad, pocos o nos atreveríamos a decir, ningún (sino todo lo contrario) aunque estas instalaciones, como decíamos antes, son construidas en zona de dominio público. De verdad que quisiéramos equivocarnos, pero, no lo creemos... el tiempo dirá.

M.M

RECEPTE DEL MES

per madó Antonia Gili

ENSALADA D'ARRÒS

Com que fa molta de calor posarem una ensalada que com està composta és com un rellotge.

Se necessita verdura al gust del consumidor: xíxeros, mongetes verdes, patates, etc. tot taitat petit. Quan la verdura està cuïta, se cou l'arròs. Una vegada cuit, se passa per aigua freda i se posa dins un plat gran i amb sa giradora se'l com pon com si fos l'esfera d'un rellotge. Se fa una maionesa i se tapa amb ella l'arròs. Llavors se couen mitja dotzena d'ous, se taïen i se col·loquen a l'entorn de l'arròs, se fan les agulles del rellotge amb prebre vermei (una més llarga que l'altra) i que surtin d'una oliva col·locada a's mig. Damunt ets ous se fan el números romans del rellotge, també amb tires de prebre vermei. Sa verdura se posa per maionesa i se col·loca al voltant del rellotge amb olives i tot lo que se vulga posar com adornament.

POLLASTRE AGREDOLÇ

Se taïa es pollastre a racions,

se salen i se'ls posa prebre bo. Dins la pella s'hi posa un poquet d'oli i saïm mesclat i se sofregeix es pollastre un poquet i el posen dins una rostidora. Dins l'oli en què s'ha sofregit el pollastre, se posa una ceba grossa en quatre trossos, mig tassó de vinagre i mig tassó d'aigua i tot això se posa an es pollastre. Se col·loca dins es forn tapat amb paper d'alumini. Al cap de mitja hora d'estar dins el forn, se li posen unes prunes seques prèviament escaldades i una cuierada i mitja de sucre i se deixa així fins que estiga fet (una hora més o manco).

Se serveix amb patates frites rodones, a part.

COCA EMBORRATXADA

Ingredients: 5 unces de pols de patata.

5 ous

5 unces de sucre

Se separen els blancs del vermeis dels ous. Se baten els vermeis dels ous batuts amb el sucre, ben batuts fins que parezca que n'hi ha molt. Se pugen els blancs a punt de neu

menú especial de festes

i se mescien amb els vermeis i amb pols de patata, (tot ben remogut) i amb un paquet de llevadura. Se pren un motlo que siga alt i se'l unta de saïm i se l'espolsa de farina, s'hi posa la pasta i se posa dins el forn.

Quan la coca està feta, se taïa en tres trossos i s'emborratxen aquests trossos amb un suc fet (dins un tassó dels de vi) de vi de Jerez, 6 cuieradas de sucre i se remou fins que se fongui.

Després se fa una crema de cafè, amb mig paquet de mantega (mantequilla), 4 vermeis d'ous i 4 o 5 unces de sucre i se bat perquè puji. Se fa un cafè amb poca aigua i molt de cafè i se posen tres cuierades d'aquest cafè a la crema, se remou bé i se tapen amb la crema els trossos de coca i per damunt. Després se puja un blanc d'ou amb sucre en pols (per un blanc d'ou, 3 o 4 cuierades de sucre) i se li posa pels costats. Se fa un dia abans i se serveix molt fresc.

Que dineu de gust i molts d'anys!

CAVILADES D'UN PAGÈS

Xerraven uns quants pagesos sobre sa pagesia artanenca i estaven enfrescats amb el punt següent: ¿Quan nosaltres el pagesos més vells (No els jubilat, perquè tots sabem que noltros no mos jubilam fins que mos duen a "Son Curt") mos anem de fora vila, qui mos succeirà? !!!

!Uep aquí! Turar-mos un poc que si no mos perlerem els jonolls, va dir un que era magre, xupat de cara amb unes mans calloses i ses ungles plenes de mosteles, senyal inequívoca de què és un d'aquests que ademés de posar-hi els ronyons també hi posa els dits. Qualcú hi hauria que vulgui seguir aquesta tradició tan antiga, encara que sia tan mal pagada, de cuidar ses nostres finques. A lo que li respongué un altre que també s'havia aficat en conversa: tu vas molt errat, perquè has de sebre que això no és una tradició com dius, sinó una devoció tan forta o més que entrar a un convent, i mira si tenc raó quan dic això que si hi ha qualque al·lot jove que se vol aficar a dins foravila tots el tracten de beneit o loco o ideologis ta. Inclús son pare malament sia pagès. Amb això ja pots veure que anam a quedar-mos fora succesors.

Aquest diàleg de pagesos se sol repetir d'una manera molt sovint i no deixa de ser una realitat i és lo que defiem amb una altra ocasió "O ho arreglam o no mos ho arregla ningú".

Podríem dir que s'edat mitja dels treballadors del camp passa per damunt els 50 anys amb això vol dir que sa majoria són d'antes de sa guerra i per lo tant se t'obaren immersos dins aquells anys de fam i penúria (aquests si que saben lo que és feina) i que amb molts d'esforços conseguiren que sa família i ses finques anassin endavant i com just tenien per viure no pogueren fer millores a dins ses seves propietats, no els ho reproxam, al contrari gràcies als seus esforços avui te-

nim les finques que al manco no han tornat garri-ga. Ara bé el camp avui no pot anar així, ja que tenim tot una sèrie d'adelantos que els nostros pares no tenguieren com són tractors, cosexadora, segadora, batedora, etc. etc. que mos permeten millorar ses finques, però sempre hi ha un però. Ses comoditats són com ses monedes que tenen dues cares i sa qüestió és que amb tantes màquines tenim més bona vida (i que ho facin es negres, que noltros ja n'hem feta molta en aquest món) solem dir. D'acord, però mirem l'altra cara de sa moneda i diguem ¿quantes hores tenim el tractor aturat, la segadora, munyidora i qualsevol tipus de màquina?; vorem que són bastantes hores que els feim servir i per mes afronta mos han costat molts de doblers, i lo curiós és que al nostro veinat li passa dos duros de lo mateix i el de més allà també està amb ses mateixes circumstàncies.

Doncs davant aquesta situació hi caben diferents alternatives com podria ser agafar més quarterades i per lo tant més feina, o juntar-mos uns quants pagesos, juntar ses nostres finques, fer una societat de béns, treballar el camp entre tots. Si haviem de triar una i l'altra, triaríem la segona alternativa perquè creim que és sa més acertada ja que amb menys inversió treuríem més profit.

Ara bé aquí hi entra un dels problemes més greus que tenim els pagesos i és que som un poc desconfiats. ¿Seríem capaços de formar una societat amb altres pagesos i així cosetjar més terrenys amb menys esforç i doblers? si és així creim que s'ha de fer un pensament, posar fil a l'agulla, mirar bé tots el pros i contres i tirar endavant, perquè si no mos modernitzam no sols amb maquinària si no principalment amb idees, no treurem es carro i es jou de cada vegada serà més feixuc.

PAGESOS

LLEGADA DEL TREN HASTA ARTA

lo que vio un niño de 8 años

Después de unos cuantos años de iniciarse las obras para el trazado de la vía férrea MANACOR-ARTA, previo haber terminado el camino por donde tenía que pasar, el trabajo del tendido de la vía se fue aproximando a la villa.

En la primavera del año 1921 pasaron el cruce del cementerio, lugar donde nos dabamos cita todas las tardes después de salir de la escuela, para admirar aquella gran obra que a nosotros nos parecía de fantasía.

Daba gusto ver a aquellos hombres alineando traviesas, nivelándolas y extender luego los rieles encima, bien paralelos, para lo que disponían de unas reglas con unas muescas a cada lado cuya distancia de muesca a muesca era la separación que debían tener los rieles, la que pasaban constantemente antes de fijar los rieles a las traviesas, lo que hacían por medio de unos clavos especiales para este cometido. Los rieles los unían entre sí por medio de unas planchas con agujeros que coincidían con los de los rieles los cuales sujetaban con tornillos. Los rieles los dejaban algo separados, unos de otros, lo que dijeron que era por que en verano con el calor tienden a dilatarse.

Al mismo tiempo que avanzaba el tendido de la vía, también hacían el tendido del hilo telefónico, por el que se comunicaban con Palma y Manacor por medio de un teléfono portátil el cual conectaban al cable por medio de un palo largo que terminaba en un gancho metálico y por cuyo interior pasaba un cable. Cada vez que telefoneaban nosotros formábamos corro a los que hablaban, ya que era la primera vez que veía-

mos comunicarse por aquel sistema.

Por fin se terminó el último tramo y llegó el día de su inauguración cuya fecha fue el 16 de junio del año 1921.

Fueron 4 días de fiestas para el pueblo de Artá y sus contornos, ya que con la llegada del tren también se beneficiaban los pueblos de Capdepera, Cala Ratjada, San Lorenzo, Son Servera, Son Carrió.

Recuerdo que la máquina del tren inaugural, iba engalanada con flores, llevando dos banderas españolas en forma de aspa.

Hubo desfile de carrozas, destacando una que era la reproducción de una locomotora sobre un automóvil el cual al no vérselo, los chicos de mi edad quedamos atónitos de ver que una máquina de tren andaba por las calles sin haber vías. También vinieron bandas de músicas de otros pueblos, que junto con la local, hicieron pasacalles y dieron conciertos. Hubo funciones de cine al aire libre y gratis, para lo cual se montó una pantalla en la Plaza del Conquistador en la parte de la Central Eléctrica (hoy mercado), instalando filas de butacas hasta la mitad de la plaza y donde se proyectaron varias películas. Una de las películas que se proyectaron fue un documental grabado en el "Tejar Toledo", propiedad artanense D. Bartolomé Ferrer (a) Murta, y en el cual salían todos los trabajadores de Artá saludando, pero como el cine era mudo solamente se les veía mover los labios. En una función que yo asistí, delante de mi asiento se encontraba un señor que tenía una hija que al casarse emigró a la Habana con su marido para trabajar en dicho tejar, saliendo

ambos a saludar. Todo el tiempo que estuvieron en pantalla su padre, embargado de emoción no dejó de mover la cabeza de arriba a abajo, supongo que llorando. A pesar de mi corta edad también me emocioné, ya que antes de marcharse yo la conocía.

Lo que más nos entusiasmó a los chicos de mi edad fueron, el desfile de carrozas, los fuegos artificiales que los hubo en cantidad y calidad, y los gigantes y cabezudos. En fin fueron unos días de fiestas ininterrumpidas para retener toda la vida en memoria.

Con la llegada del tren a Artá, se suprimió la diligencia a Manacor y los viajeros pudieron dormir unas horas más, ya que el tren partía a las seis y media. L'amo En Tomeu Mangol se quedó con la exclusiva. Artá-Capdepera-Cala Ratjada con lo que pudo suprimir varios caballos, llegando a comprar 2 chasis de coche a los que adaptó la diligencia grande en uno y una mediana al otro, con los que fue haciendo el trayecto antedicho, hasta que al cabo de unos años los H.H. Sard poniendo un autocar la relevaron.

Con la llegada del tren al pueblo de Artá, hubo un cambio total, tanto en el comercio como en la industria y ahora sin previo aviso, al cabo de 57 años, ha dejado de circular, siendo el 19 de Junio de 1978 la última vez que dentro la comarca se escuchó su ya familiar pitido, especialmente para los agricultores, ya que en aquel tiempo al no usar llevar reloj encima, se orientaban con su silbido para saber a la hora que se encontraban.

Pere Claret.

(Primeros autocares que circularon por las carreteras del levante mallorquín)

PERE PUJOL, el hombre y el escultor

per Gregori Mateu

Pere Pujol trabaja humildemente en un estudio coquetón, montado con gusto exquisito, desde donde pueden verse flores hermosas y sentir el inigualable sabor de lo tradicional bajo el cielo plateado de la noble villa de Artá.

El artista vive entre esculturas, buena amistad, flores y limoneros, confundido con la propia naturaleza que se le mete por todas las aberturas de su estudio. Habla quedamente como no queriendo molestar a las personas fosilizadas en tierra o piedra que, mudos testigos de nuestra amigable conversación, permanecen inmóviles y agradecidos al genio creador que les ha dado vida.

Pujol es un hombre sencillo, acogedor, sensible, cuya personalidad queda enmarcada en un mundo poético de sugerencias idílicas. Su vida es el trabajo continuo en torno al arte. Durante unos meses he ido observando su trabajo y he captado la enorme

dosis de vibración espiritual de tensión emocional, que logra subyugar y calmar la visión del crítico más exigente. La suya es una escultura que cala hondo, que llena plenamente que manifiesta un mensaje tremendamente sincero.

Posee una acusada sensibilidad, un saber trabajar la materia hasta una esencialidad definidora. La materia con la que se enfrenta es tratada de tal modo que no sólo logra formas admirables y cálidos táctiles, nada comunes, sino que se redime a sí misma adquiriendo texturas maravillosas que sugieren mundos de infinita vitalidad. Sus piezas responden a un orden, a una actitud, a un propósito muy concreto. Desde un figuritismo sutilizado en personajes populares, aun esquematismo poético, pasando por una simplicación de formas en oquedades sugerentes, toda su obra está determinada por esta preocupación de dar a la materia un alma, una sensibilidad, un sentido.

La escultura de Pujol se abre hacia un espacio interior tomando los atributos de la danza popular, del sentir de un pueblo, del hábito cultural de una comunidad, los convierte en propios y les da una renovada vitalidad por arte y magia de su genialidad. Parece como si el artista hubiera recorrido todos los rincones de la isla y se le hubieran pegado a los ojos todos los encantos misteriosos del alma de las gentes, almacenando en los recovecos de su alma sensible el sentir de un pueblo, la riqueza de su folklore, los gestos de los viejecitos, las lágrimas de su dolor, el sabor de lo popular. En definitiva, la riqueza formal de sus configuraciones expresa todo un humanismo repleto de lirismo.

Sus figuras, como clásicas visio-

nes de escultura perfecta y bien com- puesta, son verdaderos modelos de armonía, elegancia y esbeltez. Cada una de sus partes tiene plena independencia y propia identidad. Mirada desde cualquier lado tiene su propio sentido, su equilibrio estético, está trabajada con sentido de la totalidad sin olvidar la riqueza del detalle. Es oro de masa, peso y gravitación. Todo tiene una decidida fuerza creadora.

Una escultura tan cálida y meditada, que sugiere tantas ondulaciones y arpegios en fango y piedra, necesariamente debe encontrar un sitio señero en el cada vez más devaluado campo artístico balear. Viendo la próxima exposición, que se celebrará en el mes de agosto en Pollensa, tendrán ocasión de contemplar las obras más acabadas y selecta que puede dar hoy el arte balear.

Visto desde el matadero

... Desde el último encuentro en "Ciutat". ¿Cuántos hemos vuelto a visitar Sant Salvador?

... Desde este día. ¿Cuántas "cenas" hemos repetido?

... Desde que estamos en Categoría Nacional. ¿Cuánto ha subido la cotización de jugadores y Directiva?

... Desde que somos "superiores". ¿Cuántos jugadores podrá fichar el Escolar?

... Desde que se comenta una tercera Regional. ¿Cuántas sedes de fútbol habrá en Artá?

... Desde que tenemos "nuevos" jugadores. ¿Cuántos de Artá se quedarán sin jugar?

... Desde que hay nuevos "manacorins". ¿Cuántas banderas habrá que poner a "Ses Pesqueres"?

... Desde que hay "nueva" Directiva.

¿Cuántos años estaremos sin Trofeo de Sant Salvador?

... Desde que asiste tanta cantidad de aficionados a "Ses Pesqueres". ¿Cuánto tiempo estaremos sin tener "déficit"?

... Desde que los carnets se cotizan a 7000 plumas. ¿Cuántos socios habrá?

... Desde que las Asambleas se celebran los jueves. ¿Cuántos cientos de aficionados acuden?

... Desde que las entradas serán más caras. ¿Cuánto valdrán las Coca-Colas?

ACAMPADES A SA DUAIA

Del 8 al 27 de Julio, dins els terrenys de Sa Duaia, un grup nombrós del col·legi Sant Salvador, participaren a distintes tandes de campaments, organitzades per l'Associació de Pares de dit Col·legi.

El primer torn tingué lloc del 8 al 14 i hi prengueren part 19 al·lots de setè i vuitè, al front dels quals hi havia cinc monitors i dues cuineres.

El segon era per al·lots més petits: tercer, quart i cinquè, durà un dia menys, del 15 al 20. Hi participaren 30 al·lots, set monitors i les tres dones encarregades de la cuina.

I finalment el tercer torn, per cinquè i sisè, es desenvolupà de dia 21 a dia 27, ja que per forces majors s'hagué d'acabar un dia abans. En ell hi prengueren part al·lots, monitors i les cuineres pertinents.

L'objectiu general de cada un d'aquests campaments era que els infants coneguessin un poc més la història de Mallorca, la nostra història; d'aquí que la major part de les activitats que es realitzaren anaven destinades a això.

No crec sia necessari descriure com se desenvolupà cada una d'aquestes tandes ni les activitats que se feren, ja que no bastaria un grapat gros de fulles per a fer-ho. Ara bé, si crec necessari el fer una valoració global. Valoració que des del meu modest punt de vista és altament positiva. I dic que és positiva per dues raons:

1ª.- Perquè un nombrós grup de gent: pares (membres de l'associació), mestres i un bon estol de joves i al·lots, deixant per uns dies les comoditats de casa i els seus quefers diaris, feren tot lo que saberen, tot lo que esteia en les seves mans, perquè els al·lots passassin uns

dies d'esplai, de convivència i també de treball, d'una manera agradable.

2ª.- Perquè els al·lots prest prengueren consciència de què a un campament no s'hi va per dur a terme els capritxets personals o per passar-s'ho bé individualment, sinó que és necessari comptar amb els altres.

Per això la participació per part dels al·lots, tant a les activitats d'esplai com a les feines necessàries pel bon funcionament del campament va ésser extraordinària.

Crec que aquests campaments compliren la triple missió de tot campament: que l'al·lot jugui, es divertisqui i ho passi bé; que sia educatiu als infants i que es resalti molt l'importància de la convivència.

Com a conclusió d'aquestes retxes jo diria que val la pena que aquesta tasca començada per l'Associació de pares tenguí continuïtat en anys successius ja que estic convençut de què els campaments són espais altament educatius perquè en ells els infants poden desenvolupar millor uns valors difícils de desenvolupar dins una societat montada pels majors i que moltes vegades no té en compte o inclús diria jo que margina els infants. Valors com puguin ésser la llibertat, la responsabilitat, l'admiració per la natura, la convivència i tants d'altres que en definitiva són els que teixeixen la persona, fent-la lliure, responsable i solidària.

Guillem

JUDO

El pasado día 26 se celebró en el club Schubukán de Palma, una competición de Judo Infantil en la que participaron niños de la mayoría de clubs de la isla, en esta competición los niños del Club de Artá, y pese, a la diferencia de peso en muchos de ellos, se impuso en su técnica y competitividad ganando dos medallas de oro, una de plata i cinco de bronce.

Oro	
Juan Sansó	Manolo Moreno
Plata	
Julià Garau	
Bronce	
Melina Sagrera	José A. Castro
Gabriel Soler	Bartolomé Nicolau
Gabriel Canovas.	

El pasado día 4 de Julio, se celebró en el dojo de Lloseta el primer Trofeo de judo Infantil KATACHI y como es lógico el Dojo Artois de Artá fue invitado a participar en ella cosa que hizo y muy bien por cierto,

pues nos trajimos un total de diecisiete medallas, casi la mitad de las que se entregaron.

Dos primeros puestos JOSE ANTONIO HERRERA y BARTOLOME NICOLAU BONNIN. Cinco segundos: Jaime Mora, Bmè Gutiérrez, Antonio Artos, Rafael Plaza, Guillermo Fuster.

Ocho terceros: Mgta. Moll, Juan J. Nicolau, Cristian Fuster, Yolanda Gutiérrez, Geromin Colom, Guillermo Fuster, Ricardo Sagrera, Mari Vaquer, María Fca. Ginard, Julián Garau.

De entre estos judokas podemos destacar además de los dos primeros puestos conseguidos por José A. y por Bmè, las competiciones realizadas por María Fca. Ginard, judoka ya conocida en la Isla por su técnica y combatividad así como Mgta. Moll, la más joven de las competidoras, y que trajo un merecido tercer puesto.

